

תענית – פרק ב' משנה ה'

הקדמה: רבי חלפתא ורבי חנניה בן תרדיון נהגו במקומותיהם בשבע התעניות האחרונות שבשש הברכות הנוספות בתפילת שמונה עשרה היו עונים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ולא אמן, ועם זה לא הסכימו איתם חכמים, ומנהג נוסף נהגו שהיו תוקעים ומריעים לפני שסיימו הברכות ולא חלקו ע"ז חכמים כדי לסמוך התקיעה לתפילת התענית.

מעשה בימי – מעשה בזמנם

רבי חלפתא – של רבי חלפתא [שהיה גר בציפורי]

ורבי חנניה – ושל רבי חנניה [שהיה גר בסיכני]

בן תרדיון – הבן של תרדיון

שעבר אחד לפני התיבה – שנגש אחד לפני התיבה [בימי שבע התעניות שגזרו בית דין על כל הציבור]

וגמר את הברכה כלה – וסיים את כל הברכה [ברכת "גואל ישראל"]

ולא ענו אחריו אמן – והציבור לא ענה אחרי החזן אמן [אלא ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד]

מנהג נוסף

תקעו הכהנים תקעו! – [וחזן בית הכנסת הכריז] תקעו הכהנים תקעו [תקיעה, תרועה, תקיעה].

ואחרי הכרזה זו אמרו

מי שענה את אברהם אבינו – מי שענה לאברהם אבינו

בהר המוריה – כשהיה בהר המוריה

הוא יענה אתכם – הוא יענה לכם

וישמע – והוא ישמע

בקול צעקתכם – לקול הצעקה שלכם

היום הזה – ביום הזה [ועדיין לא סיימו ואמרו ברוך אתה ה' גואל ישראל אלא תוקעים כדי לסמוך התקיעה לתפילת ובקשת התענית ומסיימים ברוך אתה ה' גואל ישראל]

וכן בברכה השניה

הריעו – תריעו [תרועה, תקיעה, תרועה]

המשך תענית – פרק ב' משנה ה'

בני אהרון – הבנים של אהרון [הכוונה הכהנים]

הריעו – תריעו

מי שענה – מי שענה

את אבותינו – לאבותינו

על ים סוף – בים סוף

הוא יענה אתכם – הוא יענה לכם

וישמע – והוא ישמע

בקול צעקתכם – לקול צעקתכם

היום הזה – ביום זה [ועדיין לא סיימו את ברכת זכרונות ותוקעים ומסיים ברוך אתה ה' זוכר הנשכחות]

הסבר: עם מנהג זה הסכימו חכמים כדי להסמיך התקיעות להוספות של התענית אבל עם עניית ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בסיום הברכה עם זה לא הסכימו היות...

וכשבא – וכששמעו

דבר אצל חכמים – מנהג זה אצל חכמים

אמרו – הם אמרו

לא היינו נוהגין כן – לא היינו מסכימים למנהג זה

אלא – רק

בשער המזרח – בשער המזרח

ובהר הבית – של הר הבית

[היות ובמקדש היו אומרים את שם המפורש בחתימת הברכות ולא מספיק לענות אמן אלא ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, אבל בימינו שלא אומרים שם המפורש מספיק לענות אמן]